

Moubeekvallei (Zedelgem)

Het Houtland dankt zijn naam aan de vele houtkanten die vroeger in het landschap voorkwamen. In deze beekvallei is het kleinschalige landbouwlandschap nog grotendeels bewaard gebleven. Het Regionaal Landschap Houtland zet zich als vereniging in om de waardevolle landschappen van onze streek te behouden en te versterken.

Landschapskrant

Regionaal Landschap Houtland

Regionaal Landschap Houtland vzw • Gratis nummer
Jaargang 12 • nr 22 • April 2013

De vzw Regionaal Landschap Houtland wordt financieel gesteund door het Agentschap voor Natuur en Bos, het Agentschap Onroerend Erfgoed, de Vlaamse Landmaatschappij, de Provincie West-Vlaanderen en de gemeenten Beernem, Brugge, Damme, Ichtegem, Jabbeke, Oostkamp, Ruiselede, Torhout, Wingene en Zedelgem.

50 jaar provinciedomeinen

In 1963 kocht de Provincie West-Vlaanderen 44 hectaren van het Tillegembos te Sint-Michiels (Brugge) aan, meteen het eerste van de achttien groendomeinen dat de Provincie verwierf. Intussen zijn we exact een halve eeuw verder. Het provinciebestuur maakt in 2013 van het gouden jubileum gebruik om alle provinciedomeinen in de kijker te zetten en biedt dan ook een breed scala aan activiteiten aan in de verschillende domeinen.

Publieksfeest in Tillegembos

Het startschot wordt gegeven op **zondag 28 april** vanaf 13.30u met een groot publieksfeest in Tillegembos. Ook het Regionaal Landschap Houtland viert mee. Sedert 2003 hebben we onze intrek genomen in het Streekhuis kasteel Tillegem en werken we ook mee aan de natuurlijke en landschappelijke verrijking van het domein.

Op deze feestdag zet het Regionaal Landschap Houtland de hoogstamboomgaard nabij de Trutselaar in de kijker. Je kan er meebouwen aan een reuzengroot insectenhotel, of het waterleven in de veedrinkpoel ontdekken. Tevens stippelden we een leuke wandeling uit, waarbij je het bos van zijn lekkere kant leert kennen.

In het domein zelf zijn nog tal van andere activiteiten aan het kasteel, in de volkstuintjes, aan de hoofdentent,... Neem vlug een kijkje op www.west-vlaanderen.be/domeinen. Daar vind je naast het volledige programma ook alles over de wedstrijd 50 jaar provinciedomeinen. En wie weet win je wel een schitterende prijs.

't Fort van Beieren Brugge-Koolkerke

Zondag 28 april om 10 uur
Open Wervendag

Het fort van Beieren is een getuige van een oorlog tussen de Staatsgezinden en de Spanjaarden. Het wordt momenteel voor een deel terug in zijn glorie hersteld. Op Open Wervendag krijg je als bezoeker de kans om de werken van dichtbij te bekijken.

Waar: Parking Gemene Weidestraat

Beste lezer,

In het kader van het debat over de vraag welke overheid het beste geschikt is om voor een bepaalde materie in te staan, 'verhuizen' de regionale landschappen naar het provinciaal niveau. Eén van de gevolgen daarvan is dat het voorzitterschap in de toekomst door iemand van de provinciebestuur zal worden waargenomen.

Met dit voorwoord neem ik dan ook afscheid van U als voorzitter van ons Regionaal Landschap Houtland. Ik heb dit mandaat met veel interesse uitgeoefend, en ik heb er ook veel deugd aan beleefd. Het spijt mij dan ook wel dit niet langer meer te kunnen doen, maar het is begrijpelijk dat de overheid die voornamelijk instaat voor een bepaalde organisatie, daar ook het voorzitterschap van wil opnemen.

Ik dank in elk geval al onze medewerkers, en de leden van de afscheidnemende raad van bestuur en algemene vergadering voor de goede samenwerking. Soms zijn raden van bestuur plaatsen waar men de indruk krijgt dat de aanwezigen zitten te wachten op het einde van de vergadering. Bij het Regionaal Landschap was dit in elk geval niet zo.

Ik dank ook de lezers van de Landschapskrant, die wij evenzeer op vele activiteiten hebben mogen verwelkomen. Ik hoop dat ze tevreden waren van onze werking, en dat we ze in de toekomst zullen terugzien. Want deze hervorming betekent uiteraard niet het einde van het Regionaal Landschap. Ik zelf blijf trouwens ook lid van de raad van bestuur, en zal samen met alle andere mensen die zich binnen onze organisatie inzetten, verder werken voor een mooiere leefomgeving in onze streek, en voor een mooier landschap in het bijzonder. Dank aan allen en tot ziens!

Patrick ARNOU

Campagne Natuur in Mij 2013

Je neemt geregeld deel aan een buitenactiviteit?! Dan is deze campagne zeker iets voor jou en je gezin!

Tijdens de maand mei zet het Regionaal Landschap Houtland **tien wandelingen** en **twee fietstochten** in het Houtland extra in de kijker.

Programma Natuur in Mij 2013

Woensdag 1 mei 05.00u

Vroegmorgenwandeling

Provincie West-Vlaanderen
Parking provinciedomein d'Aertrycke
Zeeweg 42, Torhout
Dieter Willems, M 0476 53 70 02

Zaterdag 4 mei 07.30u

Van Els tot Es

Vroegmorgenwandeling

Agentschap voor Natuur en Bos
Parking Wijnendale kasteel
Oostendestraat 390 (N33), Torhout
Koen Maertens, M 0474 89 73 67

Zondag 5 mei 14.30u

Vuurjuffer en Groene

zandlooper:

prille natuur in de Gulke Putten*

NP Gulke Putten i.s.m. NBO
Predikherenstraat t.h.v. nr. 35a
Wingene
Christine Verscheure,
M 0477 99 39 11

Dinsdag 7 mei 14.30u

De oude eikenbossen van

kasteelpark De Varens*

Bosgroep Houtland
Kerk Wildenburg
Beernemsteenweg, Wingene
Jan Goris, M 0472 63 14 02

Woensdag 8 mei 14.00u

Natuurherstel rond het Plaisierbos

NP Zedelgem i.s.m. NBO
Plaisierbos, Bergenstraat
t.h.v. huisnummer 45, Veldgem
(Zedelgem)
André Vanhevel, 050 27 78 73

Zaterdag 11 mei 14.30u

Natuurrijkdom op restanten van

een woelig verleden

NP Damme i.s.m. NBO
Markt, Damme
Roland Duffort, 050 35 01 62

Zondag 12 mei 14.30u

Orchideeën in de Leiemeersen*

NP Oostkamp i.s.m. NBO
Vlakbij de brug over het kanaal
Moerbrugge (Oostkamp)
Tijs Decuyper, M 0494 22 68 55

Donderdag 16 mei 14.00u

Behaagd Houtland behaagt**

NP Jabbeke i.s.m. NBO
Vrijetijdscentrum
Vlamingveld te Jabbeke
Kris D'Hondt, 050 81 23 72

Zaterdag 18 mei 14.00u

Naar heide en ver**

NP Brugge i.s.m. NBO
Parking kasteel Koude Keuken,
Zandstraat 272 Sint-Andries
(NIET Parking Sporthal)
Stefaan Verplancke,
M 0497 51 09 72

Zondag 19 mei 09.30u

Heide in het Koekelarebos

en het arboretum

NP Houtland i.s.m. NP Ruidenberg
Parking van het Koekelarebos
Litterveldstraat, Koekelare
Bernard Lootens, M 0473 98 24 57

Dinsdag 21 mei 14.30u

De hazelworm in de miseriebocht*

NP Beernem i.s.m. NBO
Kerk Sint-Joris
Lattenklieverstraat,
Sint-Joris (Beernem)
Filip Jonckheere, M 0494 56 48 15

Woensdag 22 mei 18.00u

Historische gebieden met land-

schappelijke waarde

De Woudpekkers

Parking Zedelgem dorp
Pater Amaat Vynckeplein, Zedelgem
Chris Werbrouck, M 0473 98 59 01

Zondag 26 mei vanaf 13.30u

Afsluitende gezinshappening

Brandstraat,
Doomkerke (Ruisselede)
Dieter Willems, M 0476 53 70 02

*Deze plaatsen zijn uitzonderlijk toegankelijk

**Inschrijven voor de fietstochten is noodzakelijk
uiterlijk 2 dagen voor de activiteit.
Max. 30 mensen.

Liefst via email: rlhoutland@west-vlaanderen.be

Vragen over de campagne: Dieter Willems, 0476 53 70 02, dieter.willems@west-vlaanderen.be

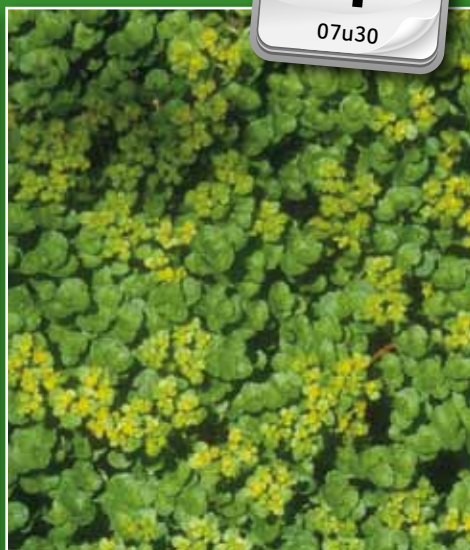
Win een pakket bio- en/of hoeveproducten!

Van zodra je aan twee wandelingen uit de campagne Natuur in Mij deelneemt, krijg je een bon voor hoeve-producten ter waarde van tien euro. Vraag een deelnamebrochure door je naam en adres te mailen naar rlhoutland@west-vlaanderen.be of kom naar een wandeling en ontvang daar ons boekje met deelnamekaart. Bezorg deze kaart vòòr einde mei terug aan het Regionaal Landschap Houtland in het Streekhuis kasteel Tillegem, Tillegemstraat 81 te 8200 Sint-Michiels. De waardebon sturen we op en kan je tot einde juli 2013 bij één van de onderstaande deelnemende bedrijven inruilen:

1. **Hoeveslagerij Bonne**, Moerkerksesteenweg 3A, Damme, 050 37 39 12, info@slagerijbonne.be, www.slagerijbonne.be
2. **Biogeitenboerderij De Zonnegaard**, Meetkerkestraat 16, Zuienkerke, 0494 38 13 54, mark.vanberghe10@telenet.be,
3. **Ijshoeve Danneels**, Oude Damseweg 2A, Damme, 0475 20 58 51, info@deijshoeve.be, www.deijshoeve.be
4. **Zuivelhoeve 't Soetewey**, Torendreef 5, Ruddervoorde, 050 27 98 20, vanacker.rogiers@skynet.be
5. **Bioboerderij De Zaaier**, Korte Akkerstraat 2, Ruddervoorde, 050 27 02 44, info@zaaier.be, www.zaaier.be
6. **Fruitbedrijf Wim Adriaenssens**, Dorpsstraat 2A, Klemskerke, 0478 23 83 99, wim.adriaenssens@skynet.be, www.fruitdehaan.be

Met de boswachter door het Wijnendalebos

Koen Maertens is de boswachter van het Agentschap Natuur en Bos in het Wijnendalebos. We spraken af voor een interview en fotoshoot aan de dikste beuk van het bos.

Beschrijf eens kort het Wijnendalebos

Koen: Het is een oud middelhoutbos, waardoor een aantal zuivere bronbeken stromen. Tijdens de middeleeuwen was het een jachtdomein van de graaf van Vlaanderen, die in het kasteel van Wijnendale woonde. Het domein is bijna 300 ha groot. Ongeveer 85 ha bos is publiek toegankelijk, 100 ha hoort toe aan het kasteel van Wijnendale en de rest van het domein is een bosreservaat. In de Kasteelbeek leeft een zeldzaam visje, het biermpje en langs de oevers bloeit het goudveil (zie foto).

Wat is een middelhoutbos ?

Koen: Dat is een hakhoutbos met verspreid hoge bomen, de zogenaamde 'overstaanders'. Als hakhoutsoorten zijn er esdoorn, hazelaar en zwarte els. De overstaanders zijn vooral zomereik.

Wat is je voornaamste taak als boswachter ?

Koen: Mijn werk bestaat in het uitvoeren van het bosbeheerplan. Dat betekent bijvoorbeeld dat ik de bomen aanduid die moeten worden gekapt en de (her)beplantingen organiseer. Daarnaast volg ik ook op hoe het gesteld is met de planten en de dieren van het bos.

Je bent sedert 2001 boswachter in het Wijnendalebos. Welke zijn de voornaamste veranderingen die je hebt meegemaakt ?

Koen: In de afgelopen tien jaar werd een groot deel naaldhout omgezet in loofhout. Ook werden heel wat hoogstambomen gekapt om het middelhoutbos in ere te herstellen. In het bosreservaat neemt het aandeel dood hout sterk toe, waardoor ook het aantal spechten en het aantal soorten paddenstoelen sterk is toegenomen.

Leven er everzwijnen in het bos ?

Koen: Enkele jaren terug waren er enkele zwijnen op doortocht, maar er zijn momenteel geen everzwijnen in het bos. Wél komen in alle delen van het bos reeën voor. Hun aantal schat ik op een veertigtal.

Hoe zie je de toekomst voor het Wijnendalebos ?

Koen: Ik hoop dat er een mooie wandel- en fietsverbinding tot stand kan komen met het domein d'Aertrycke en Edewalldorp. Ook hoop ik dat de vervuiling van de Kasteelbeek in de nabije toekomst wordt opgeheven door rioleringswerken.

Gezinshapping in het Disveld te Doomkerke

doorlopend vanaf 13.30u

Het Regionaal Landschap Houtland sluit zijn **campagne Natuur in Mij** af met een daverende gezinshapping! Dit jaar vormt het gemeentepark Disveld te Doomkerke het pittoreske decor. In het nieuw aangelegde park stellen we onze tenten op voor een aangename gezinsnamiddag! Neem zeker deel aan de gezinsvriendelijke wandeling en dien je deelnamekaart in aan onze stand. Rond 17.30u trekken we de winnaars. Zes personen winnen een waardebon van 50 euro voor hoeveproducten.

Bezoek het gemeentepark Disveld....

Het gloednieuwe gemeentepark is drie hectaren groot en ligt in de schaduw van de Doomkerkse kerktoeren. Het park werd aangelegd volgens de principes van het harmonisch parkbeheer, met veel aandacht voor landschap en natuur. Kinderen kunnen er zich uitleven in het speelbos en het speelmoeras of op verkenning gaan doorheen de schapenweide of de boomgaard. Voor de kleintjes is er een leuke speeltuin met houten speeltoestellen.

....poort van het Landschapspark Bulskampveld

Het Disveld is één van de toegangspoorten van het Landschapspark Bulskampveld. Van hieruit kun je prachtige wandelingen maken naar het Parochieveld, de Vorte Bossen, de Gulke Putten... Plan je fietstocht langsheen het Disveld en hou hier zeker even halt voor een picknick.

Wandelprogramma

- Doorlopend gezinsvriendelijke, begeleide wandelingen met Natuurpunt De Torenvalk
- Uitgestippelde fotozoektocht Pasar (max. 4 km)
- Cultuurhistorische wandeling met gids in Doomkerke om 14.00u, 15.00u en 16.00u
- Natuurwandeling De Vorte Bossen om 14.30u en 15.30u

Kinderen en jeugd

- Speelwinkels: oude kinderspeken rond boerenkar, hinder-nissenparcours in de speelnatuur, landschapskunst, wie-woont-waar
- Onderzoek van het waterleven in de poel (Vlaamse Milieu Maatschappij)
- Maken van een insectenhotel + solitaire bij
- Poppentheater Pierewiet

Standen

- Verkoop van kruiden
- Fruitwerkgroep VELT Beernem
- Vogel Opvang Centrum Bulskampveld
- Info Landschapspark Bulskampveld
- Infostand Natuurpunt De Torenvalk

Demonstraties

- Demonstraties schapen scheren
- Demonstratie schapen drijven
- Demonstraties karnen. Maken/schilderen van patacons (medaillons uit klei)

Randanimatie

- Straattheater Insexxx: steltlopende, zingende, dansende insecten (toneelschool Jonna Willese)
- Doorlopend life muziek door de groep 'Overigens'
- Springkasteel en schminkstand
- Bar, hoeve-ijs en braadworsten

Als afsluiter van de dag maken we om 17.30u de zes winnaars bekend van de bon voor hoeveproducten t.w.v. 50 euro. **Nadien lost het Vogel Opvang Centrum Bulskampveld gerevalideerde vogels.**

Bereikbaarheid

- Met de wagen: parkeermogelijkheid in de Brandstraat
- Met de fiets: gelegenheidsparking Disveld

Info

Alle activiteiten zijn gratis. (kleine bijdrage voor de foto-zoektocht en insectenhotel)
Dieter Willems, 050 40 70 21, 0476 53 70 02,
dieter.willems@west-vlaanderen.be

Onze partners

Gezinsbond Ruiselede, Pasar Tielt, Natuurpunt De Torenvalk en gemeente Ruiselede

Met de steun van:

Een verhaal over bloemetjes en bijtjes

Je kent toch het verhaal van de bloemetjes en de bijtjes? Dan weet je dat er zonder bijtjes geen bloemetjes komen. Bijen hebben het steeds moeilijker om te overleven.

De **gewone honingbij** is bij ons de meest gekende bijensoort. Er bestaan echter nog veel meer soorten bijen, ook wel **solitaire of wilde bijen** genoemd. Deze staan volledig zelf in voor hun onderhoud en kijken uit naar een geschikte nestplaats voor nakomelingen. Solitaire bijen leven niet in kolonies, zoals de honingbij. Elk vrouwtje zoekt een eigen nestholte, waarin ze eitjes legt.

Sommige soorten graven hiervoor een gangetje in de grond, andere zoeken bestaande holten in hout, stengels of tussen stenen.

Ze gebruiken de gangetjes om er hun broedkamertjes in te maken, met telkens één ei en het nodige stuifmeel. Tussen elk broedkamertje maken ze een tussenschot en helemaal op het eind sluiten ze de gang ook netjes af. Binnenin ontwikkelen de eitjes zich tot larven die zich voeden met het stuifmeel. Zodra het stuifmeel op is, verpoppen ze tot nieuwe bijen en verlaten ze de nestholte. Omdat solitaire bijen veel stuifmeel verzamelen, zijn het belangrijke bestuivers van planten en bomen.

Bijenhotel

Een bijenhotel of insectenhuisje is gemakkelijk zelf te maken uit eenvoudig materiaal zoals riet en hout. Het biedt een geschikte schuil- en nestplek aan solitaire bijen en andere nuttige insecten. Op de Gezinshapping in het Disveld leren we de kinderen een huis voor de bijen maken. Help dit insectenhuisje op te hangen aan je woning of in je tuin!

Waar hang ik mijn bijenhotel?

- bijen zijn zeer warmteminnend, richt de kast op het zuiden
- zorg dat ze beschut is tegen regen en wind
- een specifieke hoogte is niet vereist, ca. 1 tot 1,5 meter hoogte is voldoende.
- ideaal is onder een dakgoot of vensterbank gericht op het zuiden

Aan de hand van de verzegelde gangetjes kan je nagaan of je bijenhotel bevolkt wordt. Soms heb je na een paar weken al succes, vooral als je redelijk wat voedselplanten (bloeiende bloemen met veel nectar) in de buurt hebt.

Veel succes!
De natuur zal je dankbaar zijn!

Geen bos zonder rand

Een bosrand maakt een belangrijk deel uit van een natuurlijk bos. Heel veel dier- en plantensoorten vinden een plekje in een zonnige golvende bosrand. De meeste bosranden vormen helaas een bruuske overgang tussen open ruimte en bos. Soorten die gebonden zijn aan de overgangssituaties, hebben daardoor een te klein leefgebied.

De ideale bosrand is een zone die ruimte biedt aan vlinders, vogels, struiken met bessen, bloemen en nectarplanten. De struikengordel noemen we de **mantel**, de wat ruigere zone met bloemrijke planten de **zoom**. Drie zaken zijn belangrijk voor een interessante bosrand: zon, structuur en variatie.

Zon

Bosranden naar het zuiden gericht zijn veel bloemrijker dan randen in de schaduw. Meer bloemen betekent meer nectar voor vlinders, maar ook meer zaden en bessen voor vogels. Bovendien kunnen vlinders pas vliegen na opwarming in de zon.

Structuur

Op de middag kan het ook te warm worden. Plekjes met schaduw zijn belangrijk voor vlinders en andere insecten om even af te koelen. Sommige planten hebben ook liever halfschaduw en vind je eerder terug onder de struiken of wat dieper in het bos. Een goede bosrand heeft daarom een golvende structuur.

Variatie

Vlinders zijn kieskeurig wat betreft planten om hun eitjes op te leggen, de zogenaamde waardplanten. Sommige struikensoorten bieden met hun stekels bescherming aan vogels, andere bieden voedsel met hun bessen. Een variatie aan planten- en struikensoorten is daarom belangrijk. Wat extra structuur is welkom: hier en daar een dode boom, een stapel dood hout of een oude eik.

(Tekst: Inverde ism de bosgroepen)

De Bosgroep Houtland is een vereniging van en voor private bos-eigenaars actief in onze regio. De vereniging ondersteunt bouseigenaars bij de aanleg en het beheer van structuurrijke bosranden.

E-mail : bosgroephoutland@west-vlaanderen.be • Website : www.bosgroephoutland.be en www.bosgroepen.be • Tel. 050 40 70 23

Bont zandoogje

Bosrand met Gelderse roos (Plaisiersbos, Zedelgem)

De houtsnip houdt zich graag schuil in de bosrand.

Bosrand met struikheide (Bulskampveld, Beernem)

Woekerend Parelvederkruid in de Stationsput van Ichtegem

Reuzenbalsemien

Invasieve planten

Heel wat van de plantensoorten die we aanplanten in onze tuinen en vijvers zijn "exoten", soorten dus die hier van nature niet voorkomen. Een zeer klein aantal daarvan gedraagt zich invasief, wat dus betekent ze zich na bewuste of toevallige verspreiding in de natuur zeer sterk gaan vermeerderen. En dat kan grote gevolgen hebben:

- waar een agressieve exoot zich gaat vestigen, is er geen plaats meer voor de inheemse flora. Niet alleen rechtstreekse concurrentie, maar ook door beschaduwing en de afgifte van toxische stoffen doen de natuurlijke plantengroei verdwijnen (bv. Amerikaanse vogelkers en reuzenbalsemien).
- enkele exotische waterplanten (bv. grote waternavel) groeien zo stevig en alles overwoekerend, dat er een probleem met de waterafvoer kan ontstaan. Het water wordt zuurstofloos en alle andere waterplanten sterven af door lichtgebrek. Jaarlijks moeten overheden en beheerders veel geld besteden aan het verwijderen van de overmatige plantengroei.
- van enkele soorten zijn er ook problemen voor de gezondheid bekend: de reuzenberenklauw bv. veroorzaakt zware brandwonden, andere soorten sterke allergieën.

Als tuinier of plantenkweker kunnen we maar beter opletten wat we binnen halen in tuin, vijver of erf. De volledige lijst met planten die problemen kunnen veroorzaken, is te vinden op www.alterias.be. Vermijd bij de vijverplanten al zeker deze soorten te introduceren of in de natuur te verspreiden: grote waternavel, parelvederkruid, waterteunisbloem en watercrassula. In de tuin zet je best geen reuzenberenklauw, Japanse duizendknoop of reuzenbalsemien.

Cursus Natuurgids in Damme

Van 14 september 2013 tot juni 2014 gaat een cursus natuurgids door in Damme (Cultuurfabriek, Stationsstraat 22, 8340 Sijsele).

De organisatie is in handen van het Centrum Voor Natuurbeschermingseducatie (CVN) i.s.m. Natuurpunt afdeling Damme, de Provincie West-Vlaanderen en Natuurpunt Educatie. Alle activiteiten gaan door op zaterdagmorgen van 9u tot 12u.

De cursus omvat 30 activiteiten, waarvan de helft excursies.

Heb je interesse? Kijk op de website www.c-v-n.be of contacteer: CVN - Ann D'heedene - 050 82 57 26 - ann.dheedene@c-v-n.be.

Colofon

Deze Landschapskrant is een uitgave van Regionaal Landschap Houtland vzw, Streekhuis Kasteel Tillegem, Tillegemstraat 81, 8200 Sint-Michiels, T 050 40 70 22 rlhoutland@west-vlaanderen.be

VU: Pauwel Bogaert

Redactie : Pauwel Bogaert, Wouter Demey, Roland Dufoort, Patrick Keirsebilck, Johan Mahieu, Riet Schockaert, Regine Vanallemeersch, Dieter Willems

Foto's: Patrick Keirsebilck, Regionaal Landschap Houtland

Vormgeving en druk: drukprojecten T'HOOFT

